

Arbetsmarknadsdepartementet

Rättsavdelningen

Catharina Nordlander

103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:

207/ 2016

Er referens/dnr:

A2016/01883/I

2016-12-14

Remissvar

Ett nytt regelverk för nyanlända invandrares etablering i arbets- och samhällslivet (Ds 2016:35)

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv (SN) har getts möjlighet att lämna synpunkter på nytt regelverk för nyanlända flyktingars etablering. Även om konsekvenserna för företag beskrivs som försumbara, återfinns delar i förslaget som påverkar näringslivets möjligheter till kompetensförsörjning.

Det handlar t.ex. om tydliga drivkrafter till arbete för nyanlända flyktingar och vikten av en administrativ samt byråkratisk enkelhet i anställningsförfaranden. Inriktningen bort från individens påverkan till förmån för anvisning kan bli bekymmersam. Det är av vikt att en inriktning bort från ett rättighetsbaserat system inte förhindrar en utveckling med mer av kundmakt inom t.ex. ramen för SFI-system.

SN tillstyrker förslaget att nyanlända ska omfattas av samma sanktionssystem som övriga programdeltagare.

Föreningen väljer att kommentera bredare på övriga delar i departementsskrivelsen.

Anvisning före rättighet

Regeringen föreslår att den rättighetsbaserade inriktningen i etableringsprogrammet ska ersättas av anvisning till program baserat på en arbetsmarknadspolitisk bedömning. Förenklat innebär det att den individen får mindre inflytande i etableringsprocessen. Föreningen är tveksam till den inriktningen.

Svenskt Näringsliv välkomnade etableringsreformen med tydligare inriktning mot egenmakt, i kombination med stärkta incitament till arbete eller utbildning, när reformen sjösattes 2010.

Svenskt Näringsliv avvisade sedermera regeringens förslag att avveckla privata etableringsaktörer i etableringsreformen inom ramen för ett valfrihetssystem (A2015/ 816/

IU). Den enskilde flyktingen fick i LOV-systemet möjlighet att välja och välja bort etableringsaktörer. Dock var förutsättningar som underbyggde den dåvarande LOV-upphandlingen inte tillräckligt väl implementerade. Aktören fokuserade mer på socialt stöd, än på tydligt jobbfokus. Dessutom saknades tillförlitliga resultat- och uppföljningssystem, vilket Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) poängterade nyligen i skriften 2016:19.

Föreningen bedömer alltså att ett rättighetsbaserat system skulle ge bättre möjligheter till flexibilitet och individuellt anpassade insatser. Med ett nytt regelverk finns t.ex. en påtaglig risk att Arbetsförmedlingen kommer tillämpa onödigt långa programbeslut för att komma över internt upplevda administrativa hinder.

Att lösa interna administrativa utmaningar in myndigheten kan inte gå före nödvändigheten av ett effektivt och individuellt anpassat etableringssystem. Det kan inte heller upplevas vara ett problem att deltagare i programmet anstränger sig på heltid i dessa insatser.

Påverkan på framtidens SFI-kurser

Det finns nu även ett behov att utveckla ett fungerande valfrihetssystem i SFI för att stärka kvalitén och effektiviteten i de upphandlingar som sker. Det finns med det nya regelverket en risk att steg i en sådan riktning mot mer av kundmakt kan försvåras. En principiell inriktning mot mer av anvisning och arbetsmarknadspolitisk bedömning bör – om det genomförs - i sådana fall kombineras med valfrihet inom SFI-systemet.

Dessutom bör man beakta att arbetsmarknadspolitiska bedömningar kan vara kostnadsdrivande och öka administrationen. Det är viktigt att regeringen säkerställer att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag används kostnadseffektivt.

Skärpta drivkrafter i etableringsersättningen

Föreningen ser positivt på att nyanlända omfattas av samma incitamentssystem som övriga arbetssökande. Regeringen föreslår att etableringsersättningen ska vara villkorad av ett aktivt deltagande i insatserna på samma sätt som övriga arbetsmarknadspolitiska program.

Dessutom föreslås en sanktionstrappa i etableringsersättning och aktivitetsrapportering kopplat till *lämpligt arbete*, vilket är fallet för arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet.

Det finns ett värde av mer av enhetlighet i ersättningssystemen för att undvika onödig byråkrati och främja kostnadseffektivitet. Det blir även en tydlighet för den enskilde med fler, men mildare, sanktionsåtgärder.

Övriga synpunkter

Regeringen väljer samtidigt att förändra villkoren med i praktiken krav på kollektivavtal för Nystartsjobben från och med januari 2017, vilket riskerar att höja trösklarna in för nyanlända flyktingar. Resultaten i dagsläget är tydliga: endast 4 procent lämnar etableringsuppdraget till arbete utan stöd varje år, medan hela 17 procent lämnar till Nystartsjobb.

Det är viktigt att en inriktning som går bort från ett rättighetsbaserat system inte omfattar Nystartsjobben – som är en rättighetsbaserat anställningsstöd - i framtiden. Häri kan det

finnas ett motsatsförhållande *vis-a-vis* en inriktning mot mer av anvisning och arbetsmarknadspolitisk bedömning som behöver beaktas i det arbete som föreligger regeringskansliet vid beredningen av förenkling av lönestöd under 2017.

Peter Jeppsson